

Magazín EU

PTALI JSME SE

Evropa si zaslouží víc rozumu než sobectví

Zastihnout režiséra a herce Jiřího Menzela, aby povyprávěl o svém vztahu k EU, není v této době právě jednoduché. Světoznámý český umělec cestuje po světě. Není divu, že jeho osoba vzbuzuje ve světě zájem, vždyť režíroval tolik skvělých filmových děl a je významným představitelem světově uznávané české filmové školy. Kromě patrně nejznámějších oskarových *Ostře sledovaných vlaků*, které vznikly podle předlohy Bohumila Hrabala, se podepsal třeba i pod nezaměnitelné *Vančurovo Rozmarné léto*. Jen málokterý filmový divák nezná *Postřižiny* či *Slavnosti sněženek* a vzdor totalitní cenzuře dnes už i *Skřivánky na niti*. Řadu obdivovatelů má komedie *Vesničko má středisková* a mnoha dalších. Svůj typický režijní rukopis vetkl také mnoha divadelním inscenacím pražských divadel, zejména v Činoherním klubu či Divadle Na Vinohradech. Náš rozhovor se nakonec odehrál virtuálně, tak typicky pro dnešní dobu. Na otázku Magazínu EU odpověděl Jiří Menzel po e-mailu.

Česká republika se brzy stane řádným členem EU, co to pro ni podle vás znamená? Co vstup do Unie přinese vám a přijdete o něco?

Nedovedu si představit, jak by mě osobně mohl vstup do EU ochudit. Naopak, jako většina mých spoluobčanů naivně očekávám, že mne Evropská unie svými zákony a předpisy ochrání před sobectvím a kořistnictvím velkých nadnárodních společností a taky před korupčností našich současných politiků.

Jak jste přijal výsledky referenda o vstupu do EU v České republice?

Myslím, že je dobře, že většina občanů rozhodla o referendu správně. Doufám, že vývoj dalších let potvrdí, že důvěra ke vstupu byla oprávněná.

V současnosti se hodně mluví o evropské ústavě. Na co by se podle Vašeho mínění měl klást důraz?

Přiznám se, že o tom mnoho nevím. Pál bych si, aby při tvorbě ústavy rozhodoval zdravý rozum a ne sobecké zájmy jednotlivých politiků.

V této souvislosti se nabízí otázka, zda se cítíte být Evropanem...

Cítím se být Čechem, občanem země, která byla a je součástí Evropy.

A sjednocené Evropě byste popřál co?

Navzdory tomu, že je Evropa už dlouhá desetiletí zbavena strádání války, není tu stále skutečný mír a pro většinu jejích obyvatel sociální spravedlnost. Je to proto, že politický život se v mnoha evropských

státech stal špinavou hrou a do veřejného života tam vstupují lidé, kteří snadno podléhají pokušením, která jim přináší moc, usilují spíše o vlastní prospěch, než o dobro těch, kterým mají sloužit. Sjednocené Evropě bych přál, aby se do jejího vedení dostali lidé rozumní, prozíraví, kteří by dokázali ukrotit ambice a sobectví národních a regionálních politiků.

(Pokračování na str. 4)

CO NÁS ČEKÁ V UNII?

Jenom jedny daně

V daňovém systému České republiky se dnem vstupu do Evropské unie nic závazného nezmění. Daň z příjmů není všeobecně regulována legislativou EU. Proto si členské státy daně ukládají do svých pokladen a také samy přerozdělují. Brusel členům EU nenařizuje, kolik mají vybírat na daních. Systémy daní by se však měly vzájemně sblížit, aby nedocházelo k tzv. dvojímu zdanění. Jednoduše řečeno platí, že při svobodě pohybu lidí v EU a při možnosti pracovat na území kteréhokoliv státu za stejných podmínek jako jeho „domácí“ obyvatelé, budou lidé odvádět příslušné daně pouze do pokladny státu, v němž pracují, a to bez ohledu na své trvalé bydliště.

HLAVNÍ TÉMA

Připraveni na vstup!

V listopadu zveřejnila Evropská komise hodnotící zprávy všech přistupujících zemí. Česká republika patří mezi dobře připravené země, které vstoupí do Evropské unie v květnu 2004. „Žluté karty“, které komise ČR udělila, se vztahovaly ke třem problémům, které čekají na řešení ještě před vstupem.

ČR stále nepřijala zákon o vzájemném uznávání diplomů, obzvláště pro lékaře, zubaře a zdravotní sestry. Potravináři, například producenti masa, se budou muset, pokud to už nestihli, přizpůsobit evropským standardům. Posledním, nikoliv však méně podstatným, bodem je zvýšení bezpečnosti silničního provozu, aby se zabránilo nehodám plynoucím z nedo-

Zástupci Delegace Evropské komise v Praze odpovídají na otázky novinářů k letošní hodnotící zprávě EK.

statku odpočinku řidičů nákladních automobilů a špatného technického stavu vozidel a silnic. Všechna tato opatření se přijímají především v zájmu českých občanů, kteří by, stejně jako ostatní občané EU, měli mít právo pracovat ve zdravotnictví v jiných zemích EU, jíst zdravé jídlo a jezdit po bezpečných cestách.

Je evropská ústava federalistickou pastí?

Návrh evropské ústavy je kritizován ze dvou stran. Jedni mu vytýkají malou revolučnost. Kromě váženého hlasovacího práva, tedy kombinace hlasu států a hlasu občanů, skutečně mnoho nového nepřináší. Jen zachycuje faktický stav. Euroskeptikové (nechme je, ať si říkají eurorealisté) ji považují naopak za federalistickou past. Dosavadní Unie mohla být stále brána ještě jako systém dohod mezi suverénními vládami. V ústavě je však už zakotven občanský princip. Eurorealisté v tom spatřují plíživou změnu kvality a vyžadují referendum. Samozřejmě nejsou v Evropě sami. O ústavu bude v rámci národních států nepochybně sveden politický zápas - někde možná ještě tvrdší než o samotné členství v Unii nebo o euro.

Pro členství v Unii existují pádné historické, bezpečnostní i ekonomické argumenty. Odpůrci Unie skutečné argumenty nemají - jen strach, že se v EU rozpustíme nebo že nás budou velcí vykořisťovat jako v Habsburské monarchii. S ústavou je to jinak. Bez váženého hlasování skutečně můžeme být. Můžeme být i bez „prezidenta“. Malí mohou mít strach, že velcí je převálčují. Střední zas, že se proti nim spojí malí s velkými...

Ústava jde opravdu o půlkroku dál za dosavadní chápání evropských společenství. Jen o půlkroku, ale možná je to osudový půlkrok. Buď ke hvězdám nebo do propasti.

Jestli ústavu vnitřně přijímáme, závisí na naší víře v to, že Evropa může být jednou organickým celkem. Na víře v to, že politická moc vzešla z národních států, nemusí být jediná. Ústava samozřejmě z Evropy federaci nedělá ani v náznu - v tom skeptikové účelově zveličují. Pokud však nevěřím v další vývoj překračující smlouvy mezi státy, proč vůbec tu knihu vytvářet, vést o ni těžké spory a riskovat kvůli ní, že se křehká unijní stavba rozpadne?

Na to se téměř nedá odpovědět.

Ústava má smysl pouze tehdy, povede-li k něčemu. Jako hezký obal je nadbytečná. Unijní symboly má někdo rád, někdo je nenávidí, na papíře být nemusí.

Otázka je, kolik Evropanů touží překročit národní hranice. Nakolik jsme my posluchači týchž písní, konzumenti týchž filmů a týchž hamburgerů, vyznavači týchž zákonů a práv, milovníci individuality a svobody, už národem. Osobně si myslím, že daleko víc, než jak se nám snaží nacionalističtí politici namluvit.

Pro ústavu je však přeci jen jeden nezvratný argument: Všechny půlkroky, které zatím Evropané učinili na cestě od války ke sblížení, byly úspěšné a všem přinesly prospěch. Zkušenost nás tedy učí, že by bylo pravděpodobně hloupé a zbabělé neudělat další na tak vydařené cestě.

Martin Komárek

Autor je komentátorem Mladé fronty DNES (názor v komentáři nemusí odpovídat názoru Delegace EK)

Vážení čtenáři,

rok 2003 se zvolna chýlí ke svému konci. A byl to jak pro Evropskou unii, tak pro Českou republiku vskutku výjimečný rok! Po všech reformách a přípravách na členství v Unii a jasné podpoře vstupu vyjádřené v červnovém referendu stojíme krůček před největším rozšířením EU, které se stane skutečností 1. května 2004.

Předseda Evropské komise, Romano Prodi ve své řeči při příležitosti zveřejnění poslední hodnotící zprávy Evropské komise 5. listopadu řekl: „Předvstupní fáze skončila.“ Výsledky hodnotící zprávy jeho slova potvrzují. Zbývá už opravdu jen pár maličkostí, které je třeba doladit, aby občané nových členských zemí měli z rozšíření maximální užitek, ale celkově jsou přistupující země v oblasti legislativy a zavádění politik EU připraveny skvěle.

Chtěl bych České republice a všem jejím občanům k tomuto úspěchu srdečně pogratulovat a zároveň vám i vašim blízkým popřát všechno nejlepší v roce 2004, v roce rozšířené Evropské unie.

Ralf Dreyer

Charge d'affaires, úřadující vedoucí Delegace Evropské komise

ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU

Evropská podpora zaměstnanosti

Koncem října letošního roku skončily všechny projekty podporované v rámci Fondu rozvoje lidských zdrojů (RLZ). Cílem všech projektů a obecným úkolem tohoto fondu je poskytování podpory jak na zlepšení zaměstnanosti, tak na vytvoření realizačních a administrativních struktur pro Evropský sociální fond (ESF). Prostřednictvím Fondu RLZ poskytla EU pod hlavičkou programu Phare 2000 v letech 2001 - 2003 celkem 4 miliony eur (cca 120 milionů korun) dvěma regionům nejvíce postiženým nezaměstnaností - regionu Moravskoslezsko (kraj Moravskoslezský) a regionu Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj). Veškeré finance šly na podporu zaměstnanosti přímo v těchto regionech.

Fondu RLZ předcházela program PALMIF (Fond aktivních opatření na trhu práce), což jen dokazuje, že politika zaměstnanosti patří mezi priority EU.

Tento program v letech 1991 - 2000 usiloval o splnění podobných cílů, např. o profesní integraci dlouhodobě nezaměstnaných, absolventů škol a občanů obtížně umístitelných na trhu práce (viz obr.). Všechny projekty probíhaly na co nejnižší úrovni, většinou za spolupráce s místním pracovním úřadem, a to také v rámci příprav na Evropský sociální fond, který vyžaduje koordinovaný, ale decentralizovaný přístup.

ESF představuje jeden ze strukturálních fondů EU, o nichž dnes tak často slyšíme z médií. Podporuje zaměstnanost a zaměstnatelnost občanů v celé Unii. Tato „Evropská strategie zaměstnanosti“ má 4 hlavní pilíře: zaměstnatelnost, podporu podnikání, adaptabilitu a rovné příležitosti. Prakticky se jedná především o podporu vzdělávání včetně rekvalifikací a vytváření nových pracovních míst. Během let 2004 - 2006 může Česká

Kavárna Betánie, Olomouc. Centrum zaměstnává 28 lidí, z nichž 21 je handicapovaných. Zdroje z fondu PALMIF byly využity na přestavbu domu, v němž centrum sídlí, a na školení zaměstnanců.

republika z ESF čerpat přibližně 424 milionů eur (25,17 % prostředků vyhrazených na projekty financované strukturálními fondy). Jedná se o potenciální příspěvek, neboť kolik finančních prostředků skutečně přijde, bude záležet na schopnostech českých úřadů, organizací či podnikatelů prezentovat životaschopné a efektivní projekty v oblasti rozvoje lidských zdrojů.

Vzdálené, a přece blízké

Dva státy, jeden ve východní (Kypr) a druhý v západní (Malta) části Středomoří se stanou v příštím roce členy EU. Na rozdíl od ostatních zemí současné přístupové vlny, nepatřily do tzv. sféry sovětského vlivu. Svou strategickou polohou však od starověku přitahovaly národy, které usilovaly o výhodnou pozici ve Středomoří

Jedna z kyperských tradic - pletení košíků

Kypr (Lefkosia, řečtina, turečtina, 751 500 obyvatel) je největší ostrov ve východním Středomoří, křižovatka mezi Evropou, Asií a Afrikou. Horská pásma Pentadoktylos a Trodos odděluje úrodná nížina Messaoria. Horká suchá letní období střídají chladné vlhké zimy. Vodní toky přinášejí záplavy do nížiny jen zjara, jindy vysychají. Mezi směsicí kultur prošlých ostrovem během devíti tisíc let převládá řecká kultura. Nejdůležitější ze starověkých památek figurují na seznamu UNESCO. S Kyprem se pojí příběhy dvou postav řeckého bájesloví. Afrodita, řecká bohyně lásky, krásy a plodnosti, se zrodila v moři z pěny a vynořila se právě na kyperských březích, kdežto řecký král Pygmalion si objednal sochu, která měla zpodobňovat ideál ženské krásy. Do sochy se pak beznadějně zamiloval. Naštěstí se nad ním právě Afrodita smilovala, sochu oživila a vše dobře dopadlo. V novodobé historii se Kypr stal terčem mnoha okupací, a tureckou, která ho rozdělila na severní a jižní část, stále řeší jak EU, tak i Organizace spojených národů. Kypřané si potrpí na slavnosti. Ty se většinou odehrávají ve znamení lidových tanců a krojů. Živé zůstávají i tradice vyšívaní, hrnčířství a měditepectví. Hlavním zdrojem příjmů ostrova je cestovní ruch. Vzhledem k jeho současné krizi způsobené světovým terorizmem a epidemií SARS dostal Kypr od EU výjimku v požadavcích na tempo růstu HDP, neboť jeho hospodářství se s úbytkem turistů jen těžko vyrovnává.

Letecký pohled na maltské hlavní město Vallettu

svatého Jana Jeruzalémského (též johanité). Řád založilo bratrstvo obchodníků z italského Amalfi, kteří v Jeruzalémě zřídili špitál pro ošetřování poutníků k Božímu hrobu. Členové řádu nosili černou tuniku s bílým osmícípým křížem a černou pláštěnku. Malta má významný den 29. června. Tento svátek svatého Petra a Pavla začíná celonoční slavností s hudbou a tancem, při níž se podává dušený králík a víno. Následujícího dne se konají oslí a koňské dostihy. Kromě cestovního ruchu zaměstnává Malta velké množství lidí v loďařském průmyslu, a to především na opravách lodí. Lodí a zejména rybolovu se týká také specifika Malty ve vztahu k EU. Pobřeží Malty je totiž až do 25 námořních mil chráněno a rybolov v této zóně se řídí velmi přísnými regulacemi.

NOVINKY Z DELEGACE EK

Ani v předvánočním období se činnost Delegace Evropské komise v Praze neoslabila. Mimořádně nabitý program má kvůli regionálním výjezdům zejména vedoucí Delegace Ralf Dreyer.

V rámci komunikační strategie navštívil úřadující vedoucí Delegace Evropské komise **Ralf Dreyer** v období od října do prosince České Budějovice, Karlovy Vary a Český Krumlov. Zde se setkal s krajskými hejtmany, zástupci podnikatelského sektoru, neziskových organizací,

odborů, tisku a občanskou společností, se kterými diskutoval o pozici regionů po vstupu do EU a jeho dopady na jednotlivé sektory zastoupené v daném regionu. Zájem o tyto diskuse byl značný, otázky se nejvíce týkaly strukturálních fondů a čerpaní z nich. Diskutovalo se také o monitorovací zprávě, která byla publikována v prvním listopadovém týdnu.

17. října navštívil ČR člen Evropské komise pro zemědělství a rozvoj venkova **Franz Fischler**. Komisař se setkal s před-

★ **Evropský hospodářský prostor se rozšiřuje** - 11. listopadu podepsali ministři ze zemí EHP a EFTA, italské předsednictví EU a představitelé Evropské komise dohodu o rozšíření Evropského hospodářského prostoru. Dohoda zaručuje účast nových členských států EU v EHP po rozšíření. Evropský hospodářský prostor umožňuje třem státům EFTA (Evropské sdružení volného obchodu) Islandu, Lichtenštejnsku a Norsku, aby se podílely na vnitřním trhu EU. Dohodu o rozšíření EHP a související bilaterální nástroje bude potřeba urychleně ratifikovat, aby bylo možné zajistit souběžné rozšíření EHP a EU 1. května 2004.

★ **Rusko a EU** - 6. listopadu se v Římě podepsala nová smlouva o technologické spolupráci mezi EU a Ruskem. Na pořadu jednání byla také neméně důležitá dohoda o koordinaci v potírání mezinárodního zločinu. Představitelé EU a Ruska se setkali už podvnaně, tentokrát pod patronátem italského premiéra Silvia Berlusconiho, za přítomnosti předsedy Evropské komise Romana Prodiho, vysokého představitele pro bezpečnost a zahraniční záležitosti Javier Solany a komisařů Chrise Pattena a Pascala Lammyho. Ruskými reprezentanty byli prezident Vladimír Putin, premiér Viktor Krištenko a ministr zahraničních věcí Igor Ivanov.

★ **Týden vědy** - Evropský komisař pro výzkum Philippe Busquin zahájil v pondělí 3. listopadu v Bruselu Evropský týden vědy, který trval do 13. listopadu. Cílem celoevropské akce, jež se konala už podesáté, je ukázat mladým lidem, jak věda a technika mohou pozitivně ovlivnit jejich každodenní život. Týden vědy 2003 zahrnoval veletrhy a výstavy, konference, publikace, diskuse, virtuální a skutečné vědecké vesnice, webové stránky, hry, soutěže a návštěvy vědeckých center a laboratoří.

★ **Vývoj na středním Východě** - Při Dárcovské konferenci v Madridu konané 24. října vyčlenila Evropská unie pro rok 2004 na obnovu Iráku 700 mil. eur. Franco Frattini, který zastupoval italské předsednictví EU, ve svém projevu uvedl, že příspěvek všech členských států jde nad rámec 200 mil. eur přidělených na tyto účely Evropskou komisí začátkem října.

staviteli vlády a parlamentu, s nimiž hovořil především o problémových oblastech zemědělství, týkajících se vstupu do EU. Fischler také poblahopřál ČR k jejímu úspěšnému využití fondů SAPARD.

Na návštěvu Terezína, na jehož rekonstrukci po loňských záplavách věnovala EU rozsáhlé finanční prostředky, přijeli do České republiky 14. a 15. prosince člen Evropské komise pro rozšíření **Gunter Verheugen** a komisařka Evropské komise pro životní prostředí **Margot Wallstroemová**.

Evropa si zaslouží víc rozumu než sobectví

Jiří Menzel při předávání ceny za celoživotní dílo na letošním karlovarském filmovém festivalu

Jak se podle vás bude ve sjednocené Evropě dařit filmům, kterým se obvykle říká nízkorozpočtové a od kterých divák zpravidla očekává silný umělecký zážitek?

Nemám o tom moc velké iluze. Nebudu překvapen, až nad entuziasmem jedněch, zvítězí chamtivost druhých. Umění a zejména film v současné době rezignuje na původní poslání kultury: podílet se na

mravní výchově člověka. Kulturní a umělecká kolbiště se čím dál tím víc stávají prostorem pro dravost jednotlivců, jejichž jediným cílem je soukromý, byť krátkodobý úspěch.

Pomůže členství v EU českému filmu a divadlu, aby se lépe prosazovaly na světových kolbištích?

Nemyslím, že je důležité se prosadit. Prosazovat se znamená získávat něco na úkor druhých. Důležité je mít co přinést ostatním a mít co od ostatních získat. Evropským filmařům a divadelníkům by nemělo jít o prosazování, ale o vzájemnou prospěšnost. Členství v EU by jednoduše mělo pomoci k tomu, aby tvůrci z různých zemí mohli mezi sebou lépe komunikovat.

A divadelní scéna? Zejména ta pražská je dosti jedinečná. Změní se hodně?

Nějaké změny budou, ale nebudou výrazné a nebudou hned. Pražská divadelní scéna je už dnes barvitá a mnohočlenná.

Závěrečná otázka míří zase spíš do těch „politických“ vod. Co podle vás Evropská unie získá se vstupem Čechů?

Češi by měli do Unie přinést pilné ruce a chytré hlavy. Jsou-li tu ještě nějaké.

... A NAKONEC ZÁBAVA

Vánoce, Vánoce přicházejí, zpíváme přátelé... se zpívá v Česku, když přijde magický čas Vánoc, kdy vzduch jiskří prapodivným napětím, které nejspíš znamená očekávání. Ale víme, také, jaké jsou Vánoce v zemích, s nimiž budeme od příštího roku tvořit společenství v Evropské unii? Schválně si vyzkoušejte, jestli uhodnete, jaký zvyk, tradice či bájná postava spojená s Vánoci patří k některým současným nebo budoucím státům EU. Tam, kde chybí, doplňte do rámečku písmeno, kterým je země v pravém sloupci označena. Správné řešení otiskneme v příštím čísle.

1. V/ve Belgii chodí všichni 25. prosince odpoledne bruslit na zamrzlé kanály.
2. V/ve Nizozemsku přijíždí Mikuláš Sinterklaas na parníku ze Španělska.
3. V/ve Španělsku rozdávají dárky tři králové už na Štědrý den.
4. V/ve ☐ rozdává dárky bělovlasý dědeček Velký Ukko.
5. V/ve Řecku o Vánocích zpívají tzv. kalandy.
6. V/ve ☐ roznáší dárky stařenka Befana.
7. V/ve ☐ po štedrovečerní večeři prostírají i pro Josefa, Marii a malého Ježíška.
8. V/ve Švédsku obchází domy stařeček Jultomten v doprovodu skřítků a trpaslíků.
9. V/ve ☐ se členové rodiny u stromečku vzájemně podělí oplatkou podobnou hostii.
10. V/ve ☐ se na Štědrý den jedí beigli - sladké pečivo s makovou a ořechovou náplní.
11. V/ve ☐ na Vánoce obchází Weihnachtsmann, který má zrzavé vousy i vlasy, dlouhý plášť a kapuci.
12. V/ve Lucembursku jedí v zimě černý puding s mačkanými bramborami a jablečnou omáčkou.
13. V/ve ☐ mají zvyk vítání Vánočního posla.

- A Německu
- B Maďarsku
- C Finsku
- D Irsku
- E Dánsku
- F Itálii
- G Polsku

Odpovědi pošlete nejpozději do 20. ledna 2004 na adresu: ICEU, Rytířská 31, Praha 1, 110 00. Obálku označte heslem Vánoční soutěž a uveďte kontaktní adresu. Prvních deset úspěšných řešitelů získá drobné ceny.

Správné odpovědi z Magazínu EU č. 13: Tajenka č. 1 - spojení prvních písmen vyluštěných slov: **Nová evropská ústava** / Tajenka č. 2 - zbylá písmena v tabulce osmisměrky: **Návrh EU přednesl už v padesátých letech R. Schuman** / Správně vyluštěná slova: **národ, Olymp, vyslanec, áno, Erasmus, Vilnius, rezignace, Oidipus, parlament, Srbsko, konstituční, Ázerbájdžán, úžina, SOS, Telč, asparágus, Varšava, abrahámoviny.**